

Marius Ballieux Natuur als criterium voor duurzaamheid

Ballieux gaf een toelichting op het werk van het bureau Alberts en Van Huut en hun specifieke handschrift. Graag maakte hij van de gelegenheid gebruik door met een ouderwetse diashow, het veelgehoorde verwijt dat al hun werk op elkaar lijkt, te ontcrachten. Maar het publiek was aan het einde van de lezing nog niet overtuigd.

Verslag van de lezing van 10 juni 2008

Ballieux leidde zijn verhaal in met schitterende dia's van de Orionnevel, de aarde en natuurverschijnselen waarmee hij kort enkele thema's van zijn bureau langs ging: de duurzaamheidgedachte, *cradle to cradle*, de mens centraal en inspiratie uit de natuur. Er is een oerbeleving van wat mooi of lelijk is, maar uiteindelijk gaat het om schoonheid die gebaseerd is op een gevoel. Inspiratie haalt het bureau uit de natuur wat een duurzame relatie oplevert. Hiermee bedoelen ze niet dat men zal bouwen in de vorm van de natuur, maar dat men iets bouwt dat van meerwaarde is en iets toevoegt aan de natuur.

Puur en alleen de ratio in een ontwerp levert volgens Ballieux onder andere enorme kantoorgebouwen op in de vorm van een repeterende module en een gevel die geleed is met een eindeloze rij rechthoekige ramen. De ratio is in ons westerse denken dominant geworden en uiteindelijk heeft ratio in combinatie met de techniek geleid tot het zich ontheffen of losmaken van de aarde, bijna letterlijk doordat we tegenwoordig naar de maan kunnen. Wanneer men met ratio een stedenbouwkundig vraagstuk oplost dan krijgt men woningenbouw, een wegennetwerk en de overgebleven ruimte als groenstrook dat een mono-functionalistisch en onsamenhangend beeld oplevert. Een geslaagde voorbeeld van samenhang vindt Ballieux in de historische binnensteden. De Amsterdamse grachtenpanden bestaan al 400 jaar, ondanks dat het niet meer voldoet aan de huidige eisen. Wel blijken ze heel aanpasbaar: ze transformeerden van pakhuis tot woning tot kantoor en weer tot woning. Bijzonder hieraan is dat men zich nog steeds verbindt met deze bebouwing. Dat heeft te maken met het feit dat er samenhang is: grote en lage bebouwing, de bomen en het water vertonen coherentie, als een systeem of eenheid.

Duurzaamheid in ontwerp en materiaal

Nu naar het werk van Alberts en Van Huut. Een van de eerste grote gebouwen is de NMB-bank in de Bijlmer, Amsterdam. In dit geval wilden Alberts en Van Huut er voor zorgen dat de oppervlakte zo minimaal bleef door middel van meanderen met de plattegrond en was het voor hen vanzelfsprekend een gebouw te ontwerpen dat zo energiezuinig mogelijk is. Daarnaast was er absolute aandacht voor hoe een mens in zijn omgeving kan werken of wonen. Want

als mensen zich kunnen verbinden met een gebouw, kan een gebouw zich transformeren en allerlei functies krijgen. Om dit te bereiken is materiaalgebruik belangrijk. Met de drie elementen materie, vorm en kleur kan men de omgeving betekenis geven. In het geval van de Gasunie is er goedkoop natuursteen gebruikt en zijn de kolommen van beton en hebben de trappen, als relatief eenvoudig element in dit gebouw, een bijzonder caleidoscopische effect gekregen door vorm en kleur. De kosten van dit gebouw zitten dus met name in het nadenken en niet zo zeer in de materialen [1,2].

Duurzaamheid en levensduur

Duurzaamheid heeft niet alleen te maken met het soort materialen die zij als bureau gebruiken, maar ook in de levensduur van hun werk. Ballieux toont woningbouw die zij maakten in de jaren zestig. Nog steeds blijkt deze woonwijk een prettige leefomgeving te zijn waardoor hier de voorkeur gegeven wordt aan renovatie in plaats van sloop. Het koesteren van de omgeving maakt dat er minder gesloopt wordt. Ballieux laat enkele voorbeelden zien van gebouwen die in samenwerking met bewoners zijn ontworpen, waaronder het Vredeplein in Gennep dat gemaakt is met mensen

[1] NMB bank, Amsterdam

uit Gennepe en scholen. Betrokkenheid van allerlei partijen zorgt ervoor dat men zuinig en netjes is op het plein [3]. Schoonheid kan dus ontstaan uit een verbondenheid die mensen kunnen hebben met hun omgeving. Hierin vinden Alberts en Van Huut hun inspiratiebron en ligt voor hen de essentie van duurzaamheid. Alberts en Van Huut vertalen duurzaamheid met betrekking tot de gebouwde omgeving op een andere manier: zorg er voor dat gebouwen zodanig worden ontworpen dat ze niet afgebroken hoeven te worden. Dit bereik je door betrokkenheid: als de gebouwde omgeving wordt gekoesterd zal deze minder snel worden afgebroken. Dit is schoonheid [4].

Aan het einde van de lezing bleek het verwijt van het overbekende handschrift van Alberts en Van Huut nog steeds niet ontzenuwd. Er wordt vanuit de zaal verwezen naar het gemeentehuis van Exloo. Dit gebouw bevat menselijke aspecten, lijkt ingepast in de natuur en houdt rekening met de omgeving, maar toch wordt het als gekunsteld ervaren omdat het volume te groot is voor het dorp. Op de vraag welke ontwikkeling Alberts en Van Huut de afgelopen veertig jaar hebben doorgemaakt, geeft Ballieux geen eenduidig antwoord. Hij beaamt dat het handschrift na al die jaren nog steeds herkenbaar is maar vindt niet dat zij daarin moeten veranderen. Alberts en Van Huut hebben veel opdrachten, vallen daarom op en worden dus snel herkend. 'Zo herken je de Beatles ook, maar het is toch absurd om aan hen te vragen om Chopin te spelen?' aldus Ballieux.

[2] Kantoorgebouw Gasunie, Groningen

[4] Museum De Buitenplaats, Eelde

[3] Vredeplein, Gennepe